

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Regionális Fejlesztési Alapról”

COM(2004) 495 final – 2004/0167 (COD)

(2005/C 255/18)

2004. december 21-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

Az EGSZB idevonatkozó munkájának előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2005. március 18-án elfogadta véleményét (előadó: Vladimír Matousek).

2005. április 6-án és 7-én tartott, 416. plenáris ülésén (április 6-i ülés) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 123 igen szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Ez a vélemény az alapokra vonatkozó általános rendelkezések témájában írott EGSZB-veleményről⁽¹⁾ folytatott vita általános keretén belül került kidolgozásra. Emellett kapcsolódik még az EGSZB-nek a Kohéziós Alapot létrehozó tanácsi rendeletről⁽²⁾, a Határokon átnyúló együttműködés európai egyesületéről (HEEE), az Európai Szociális Alapról⁽³⁾ és az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alapról (EVFMA)⁽⁴⁾ írott véleményeihez is.

1.2 A vélemény a világgazdaságban végbement változások hatásait, a világ piacain drámaian megnövekedett versenyt, valamint az Európai Unió előtt álló kihívásokat tárgyalja. Abból indul ki, hogy az EU-nak mindenáron sürgősen el kell érnie, hogy a benne rejlő lehetőségeknek megfelelő helyet foglalhassa el a világban. Felismeri, hogy rövid és középtávon szükség van az új tagállamok kapacitásainak fejlesztéséhez szükséges erőforrásoknak a mozgósítására. Ezek a kapacitások – a regionális struktúrák rejtett erőforrásait is beleértve – az EU gazdaságának és társadalmának szerves részét képezik. Ez azt jelenti, hogy fokozni kell a haladás ütemét a gazdaságok valódi közelítésének egy magasabb szintje felé, ami szinergiát teremt az Unió gazdaságának egészén belül. Ezért a kohéziós politika és eszközei – melyek aktívan támogatják az EU-nak a fenntartható fejlődésen és egy igényes európai társadalmi modellen alapuló fő fejlesztési célkitűzéseit – valószínűleg még fontosabbá válnak.

2. Összefoglalás

2.1 A dokumentum először tömören leírja az európai kohéziós és strukturális politikák előtt álló kihívásokat, általános megjegyzéseket közöl, majd összefoglalja a rendeletjavaslatot.

2.2 A záró szakaszban az EGSZB részletesebb kommentárt fűz a rendeletjavaslat egyes cikkeihez. Az EGSZB általában örvendetesnek tartja azt, ahogyan az Európai Bizottság nagy vonalakban megközelíti ezeknek a rendelettervezeteknek az összeállítását. A záró megjegyzésekből különösen az alábbiakat emeli ki:

2.2.1 Örömmel fogadja, hogy az Alap által támogatandó intézkedések az Európai Uniónak a lisszaboni és göteborgi csúcson megfogalmazott prioritásaira összpontosítanak.

2.2.2 Engedélyezni kellene az újjáépítéssel és a fejlesztéssel kapcsolatos lakásépítési és -karbantartási kiadásokat.

2.2.3 Kiemelten kellene kezelni a kutatás és technológiai fejlesztés, az innováció és a vállalkozás kérdését, különösen a kis- és középvállalkozások (KKV-k) fejlesztésének támogatása érdekében.

2.2.4 A fenntartható idegenforgalom, a tömegközlekedés és a megújuló energiaforrások kérdése is fontos.

2.2.5 Az innovációt átfogó módon kell szemlélni, beleértve az információ- és kommunikációs technológia fejlesztésének és kihasználásának támogatását is.

2.2.6 Az európai területi együttműködés elősegítésére irányuló javaslatok örvendetesek; ezeket erősíteni kellene.

2.2.7 A városi területekre és konurbációkra vonatkozó rendelkezéseknek kifejezetten elő kellene segíteniük a Közösség városai közötti minél szorosabb együttműködést.

2.2.8 A vidéki területeket támogatni kellene a sokféleség növelésének elősegítése érdekében.

2.2.9 A rendeleteknek kifejezetten zöld utat kellene engedniük a konvergenciára irányuló teljes körű programok megvalósítása előtt a természetes hátrányok által sújtott területeken, a legkülső régiókban, valamint az egyedi problémákkal küzdő szigeteken (beleértve a kis szigetállamokat is).

⁽¹⁾ COM(2004) 492 final – 2004/0163 (AVC), CESE 389/2005.

⁽²⁾ COM(2004) 494 final – 2004/0166 (AVC) CESE 390/2005.

⁽³⁾ COM(2004) 493 final – 2004/0165 COD. CESE 250/2005

⁽⁴⁾ COM(2004) 490 final – 2004/0161 (CNS), CESE 251/2005

3. Általános megjegyzések

3.1 A gazdasági és szociális kohézióról írott harmadik jelentésben ⁽⁵⁾ az Európai Bizottság kitért az Európai Unió előtt álló, a különbségek csökkentésével és a bővítéssel kapcsolatos kihívásokra is. Különösen az alábbiakat jegyezte meg:

- az elmaradottabb régiókban kevesen vesznek részt folyamatos képzésben; a résztvevők aránya az új tagállamokban jelentősen alacsonyabb;
- jelentős különbségek mutatkoznak a kutatásra és fejlesztésre (K+F) fordított kiadásokban;
- az információs és kommunikációs technológiához (IKT) történő regionális szintű hozzáférés terén továbbra is különbségek tapasztalhatók;
- a növekedés magas szintjének fenntartására van szükség, különösen az új tagállamokban;
- aránytalanul magas a gazdaságilag erősebb régiókba áramló közvetlen külföldi befektetés mértéke;
- a foglalkoztatottsági szintek nagymértékben elmaradnak a lisszaboni célkitűzésekben elvártaktól.

3.2 Az EGSZB örömmel fogadta a jelentést és a Strukturális Alapok pozitív hozzájárulását, azonban elismerte, hogy „a jólét és a gazdasági teljesítőképesség terén továbbra is rendkívül jelentős különbségek tapasztalhatók”. Az EGSZB azt is elismerte, hogy „a bővítés jelentősen kiterjeszti az unió belső piacát, és új lehetőségeket teremt”, azonban a különbségeket is elmélyíti ⁽⁶⁾.

3.3 Reformra van tehát szükség az imént részletezett egyenlőtlenségek kiküszöbölése, a bővítés egyes konkrét kihívásainak leküzdése, illetve a lisszaboni menetrend megnövekedett versenyképességre, az állások számának és minőségének növelésére, a társadalmi beilleszkedésre és a környezetvédelem fenntarthatóságára vonatkozó célkitűzéseinek megfelelő haladás végett. Az EGSZB hangsúlyozni szeretné, hogy a rendeletnek világossá kell tennie ezt az irányt, és hogy a különböző kategóriákba sorolt prioritásokat úgy kell tekinteni, mint olyan eszközök tárházát, amelyeket a régiók és a tagállamok a hosszú távú növekedési arány növelését és a versenyképesség megerősítését célzó programok kidolgozására használhatnak fel.

3.4 Amint azt már a bevezetőben is említettük, ez a vélemény az általános rendelkezések témájában írott EGSZB-velemény ⁽⁷⁾ keretén belül került kidolgozásra. Ez utóbbi dokumentum részletesen tárgyalja a szociális és gazdasági partnerek bevonásának szükségességét és vonatkozásait ⁽⁸⁾. A szociális partnereket a programok kidolgozásának és megvalósításának minden szakaszába be kell vonni, és teljes joggal kell őket felruházni az ellenőrző bizottságokban. A vélemény továbbá emeltt érvel, hogy az Európai Bizottságnak támogatnia kellene a hatékony partneri együttműködések. Az EGSZB-nek az az álláspontja, hogy a partneri együttműködések által meghozott döntések figyelembe vétele által lehet a legnagyobb hatékonyságot elérni. Emellett az általános rendelkezésekről szóló vélemény tartalmazza az EGSZB-nek a bővítés okozta nehézségek

leküzdéséhez szükséges új prioritásokról ⁽⁹⁾ kialakított nézeteit is. A jelen vélemény ezeket a prioritásokat az Európai Regionális Fejlesztési Alappal kapcsolatos konkrét rendeletek vonatkozásában tárgyalja. Az EGSZB már kifejtette általános nézetét, miszerint elegendő erőforrásokat kell biztosítani a kohéziós politika számára ahhoz, hogy célkitűzéseit el lehessen érni. Emellett bizonyos kérdések egyaránt érintik a „régii” és az „új” tagállamokat.

3.4.1 Először: a korlátozott erőforrások és azok optimális szétosztásának problémája, összevetve az új tagállamok és a rendkívüli szegénységgel küzdő régiók és területek felvevőképességével (társfinanszírozás).

3.4.2 Másodszor: a statisztikai hatás és a „fokozatos leépítés” problémája, amely a „régii” tagállamok számára már most kihívást jelent, a nemrégiben csatlakozott tagállamoknak pedig a 2007-es EU-bővítési hullám után kell majd alkalmazkodniuk az egyes régiók jogosultságának esetleges elvesztéséből adódó helyzethez.

3.4.3 Ugyancsak idetartozik az is, hogy kérdések merültek fel az olyan teljesítményindexek (bruttó hazai termék – GDP) kiszámításánál alkalmazott módszerekkel kapcsolatban, amelyek esetében az új tagállamokat is fenyegeti a jogosultság elvesztésének veszélye – különösen az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) támogatását illetően. Az Eurostat csak a 2000–2002-es időszak három évére vonatkozóan rendelkezik teljes körű regionális adatokkal, ami nehézségeket okozhat azon régiók számára, melyeknek csökken a részesedése az EU bruttó nemzeti jövedelméből (GNI).

3.5 Emellett számos más – már hozzáférhető vagy kidolgozás alatt álló – EGSZB-velemény foglalkozik többek között az EU politikai és gazdasági stratégiáinak, az ipari vagy szerkezeti változásoknak, a kutatásnak, a fejlesztésnek és az innovációnak, az idegenforgalom fejlesztésének, a városi agglomerációk, infrastruktúrák, illetve a hátrányoktól sújtott és a legkülső régiók problémáinak regionális és kohéziós vetületével. A bővítés következtében ezek közül jó néhány átdolgozásra szorul. A keleti bővítés olyan lehetőségeket és kihívásokat eredményezett, amelyek minőségükben teljesen különbözőek a korábbi bővítésekhez képest.

4. A rendeletjavaslat összefoglalása

4.1 A javasolt rendelet „az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) feladatait” határozza meg.

4.2 A javaslat meghatározása szerint az Alap célja a regionális különbségek mértékét csökkentő tevékenységek támogatásának finanszírozása, ezáltal hozzájárulás a Közösség célkitűzéseiseihez: a versenyképesség megerősítéséhez, a munkahelyteremtéshez és a fenntartható növekedés elősegítéséhez. Az alap hatálya a termelékeny beruházás, az infrastruktúra, más fejlesztési kezdeményezések és a technikai támogatás finanszírozására terjed ki. A támogatás elsősorban a konvergencia, a regionális versenyképesség és foglalkoztatottság, valamint az európai területi együttműködés prioritási területeire összpontosul.

⁽⁵⁾ Harmadik jelentés a gazdasági és szociális kohézióról – új partneri együttműködés a kohézió érdekében – COM(2004) 107 final.

⁽⁶⁾ Az EGSZB véleménye a következő témában: Harmadik jelentés a gazdasági és szociális kohézióról, HL C 302, 2004. 12. 07., 60. o.

⁽⁷⁾ CESE 389/2005

⁽⁸⁾ CESE 389/2005, 3.3. pont.

⁽⁹⁾ CESE 389/2005, 3.4. pont.

4.2.1 A „konvergencia” célkitűzés keretében a javasolt rendelet az ERFA által nyújtott támogatást a fenntartható fejlődésre összpontosítja a helyi kapacitás mobilizálásával és erősítésével, valamint meghatározza a támogatásra jogosult tevékenységeket. Ezek többek közt: a kutatás és technológiai fejlesztés, az információs társadalom előmozdítása, a fenntartható termelés és környezetvédelem, az idegenforgalom támogatása, a közlekedési beruházások, az energiaforrások biztonságának és hatékonyságának növelése, a régiók vonzerejét növelő oktatási beruházások, a gazdasági fejlődést elősegítő egészségügyi fejlesztések, valamint munkahelyteremtés végett támogatás a KKV-k részére.

4.2.2 A regionális versenyképességre és foglalkoztatásra vonatkozóan a rendeletjavaslat a támogatást elsősorban az innováció és a tudásalapú gazdaság előmozdítására összpontosítja, különösen pedig a kutatás és technológiai fejlesztés (K+TF) és a regionális fejlesztés célkitűzéseihez közvetlenül kapcsolódó innovációs kapacitások fejlesztésére, a KKV-k innovációjának megerősítésére, az új ötletek gazdasági hasznosításának támogatására, valamint új pénzügyi eszközök és kísérleti létesítmények létesítésére a tudásalapú vállalatok előmozdítása érdekében. Figyelmet fordít ezenkívül a környezeti kockázatokra és azok megelőzésére, többek közt a szennyezett területek kármentesítésére irányuló befektetések ösztönzésére, az energiahatékonyságra, a tömegközlekedés tisztaságára és a kockázatmegelezésre. Harmadrészt pedig – ugyanezen a területen belül – az Alap a fő városi központokon kívül eső közlekedési hálózatokhoz való hozzáférés és az IKT használatának támogatása terén eszközölt beruházásokat szándékozik támogatni.

4.2.3 Az európai területi együttműködés prioritása keretében előirányzott tevékenységek elsősorban a határokon átnyúló, a fenntartható területi fejlődésre irányuló stratégiák fejlesztésére irányulnak, különösen a vállalkozási kedv, illetve a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztésének ösztönzése végett. Ezenkívül olyan tevékenységeket javasol, amelyek a közlekedési és IKT-hálózatokhoz, a határokon átnyúló vízi és energiahálózatokhoz való hozzáférés, valamint az egészségügy és az oktatás terén történő együttműködés javítását célozzák. Emellett az ERFA a határokon átnyúló munkaerőpiaci kezdeményezések támogatását is finanszírozhatja. Ezen a területen belül az alap másodsorban a transznacionális együttműködések – így a tengeri régiók közötti kétoldali együttműködést – kívánja támogatni. Cél többek közt a víz- és hulladékgazdálkodással, a transzeurópai közlekedési hálózatokhoz és a fejlett IT-hálózatokhoz való hozzáféréssel, a környezeti kockázatok megelőzésével és a tudományos és technológiai hálózatokkal foglalkozó tevékenységek előmozdítása. Ezen a témakörön belül a rendeletjavaslat harmadsorban a regionális politika megerősítésére összpontosít a kapcsolatépítés és a tapasztalatcsere előmozdítása révén, különösen az innováció, a környezetvédelem és a kockázatmegelezés, valamint a városrehabilitáció terén.

4.3 A rendeletjavaslat meghatározza a kiadások jogosultságának szabályait, és külön rendelkezésekben tér ki a következőkre:

4.3.1 Városi területek: az ERFA támogatni szándékozik a részvételen alapuló integrált stratégiákat a városi agglomerációkat érintő nagyszámú gazdasági, környezeti és szociális

probléma leküzdésére. Ugyanez a cikk teszi lehetővé, hogy az ERFA egy korlátozott összeggel támogasson az Európai Szociális Alap hatáskörébe tartozó tevékenységeket.

4.3.2 Vidéki területek: A javaslat szerint az ERFA-támogatást ezeken a területeken a gazdasági sokféleségre kell összpontosítani, ugyanakkor biztosítani kell az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EVFMA) és az Európai Halászati Alap (EHA) által támogatott intézkedésekkel való komplementaritást is.

4.3.3 Természeti hátrányokkal küzdő területek: a természeti hátrányokkal sújtott területekre kiterjedő regionális programok esetében az ERFA különösen a hozzáférhetőség javítására, a kulturális örökség előmozdítására, a természeti erőforrások fenntartható felhasználására, valamint az idegenforgalomra irányuló befektetéseket fogja támogatni.

4.3.4 A legkülső régiók: az ERFA támogatja az áruszállítási szolgáltatásokat és a tárolással, a karbantartással és a munkaerő-kínálattal kapcsolatos többletköltségeket.

4.3.5 A javaslat külön rendelkezik az európai területi együttműködésről. Az itt leírtak meghatározzák az operatív programok szükséges tartalmát: többek között a problémák elemzését és a prioritások igazolását, a pénzügyi diagramokat és a programok megvalósítását. Meghatározzák továbbá a program irányításának lehetséges módjait, például egy konkrét jogi eszközt, amely konkrét területet állít fel a határokon átnyúló együttműködés számára.

4.3.6 Záró rendelkezések: Megerősítik a jelenleg hatályos 1783/99/EK rendelet alapján jóváhagyott intézkedéseket, és formálisan rögzítik a rendelet hatályba lépésének és felülvizsgálatának javasolt idejét (2007. január 1., illetve 2013. december 31.).

5. Az EGSZB véleménye

5.1 Bevezető rész, a rendelet hatálya és a kiadási jogosultságok (1., 2., 3., 7. és 13. cikk)

5.1.1 Az EGSZB örömdetesnek tartja, hogy a 2. cikk világos kapcsolatot teremt az Alap célja és a Közösség célkitűzései – különösen a lisszaboni menetrend – között. Az EGSZB hasonlóképpen támogatná azt az elképzelést is, hogy a támogatások tárgykörök szerinti világos prioritásokra összpontosítsanak. A legelmaradottabb régiókban a hosszú távú növekedési ütem fokozására és EU-szerte a versenyképesség megerősítésére irányuló megújított lisszaboni célkitűzéseket kell az új programok céljává is kitérni. A rendeletnek ekkor tevékenységek egész sorát kell előirányoznia, amelyek konkrét programokban összefogva az egyes régiók sajátos körülményeinek megfelelő megoldást kínálhatnak, ugyanakkor pedig hozzájárulhatnak a növekedési ütem fokozásának és a versenyképesség erősítésének

átfogó célkitűzéséhez. Az egész EU-ra vonatkozó iránymutatások és nemzeti stratégiák kidolgozásának folyamata a megújított lisszaboni menetrend végrehajtására kell, hogy összpontosítson. A szociális partnereket is szorosan be kell vonni ezeknek a dokumentumoknak a kidolgozásába. Az EGSZB egy véleményében⁽¹⁰⁾ kifejtette, hogy a lakásfelújítás és a munkavállalók számára a megfizethető lakásmegoldások biztosítása az újjáépítés szerves részét képezi, valamint kiemelkedő szerepet tölt be a város-, sőt, a vidékfejlesztési politikában. Ezért csalódottan vette tudomásul, hogy a 7. cikk kifejezetten kizárja a lakáscélú kiadásokat a támogathatóság hatálya alól. Az EGSZB-nek az az álláspontja, hogy az újjáépítéssel és a fejlesztéssel kapcsolatos lakásépítési kiadásokat is be kellene vennie a rendelet hatálya alá, illetve az előregedett városi és ipari területek újjáépítési programjainak részét képező lakásépítési kiadásoknak is támogathatóknak kellene lenniük.

5.2 A konvergencia célkitűzését támogató tevékenységek (4. cikk)

5.2.1 Az EGSZB mindig is hangsúlyozta a kutatás és technológiai fejlesztés, valamint az innováció és a vállalkozások fontosságát. A harmadik kohéziós jelentésről írott elemzés rámutatott a kutatás és technológiai fejlesztés terén eszközölt beruházások jelentős különbségeire, és felhívta a figyelmet, hogy az innováció és a vállalkozások kulcsfontosságúak az elmaradottabb közösségi régiók gazdasági fejlődésének magas szinten tartása érdekében. A EGSZB újfent hangsúlyozza ezeknek a tevékenységeknek a fontosságát. Megjegyzi továbbá, hogy az ERFA általi támogatás néhány új tagállam számára különösen jelentős szerepet tölt be a K+TF-központok – igen fontos – hálózatainak kiépítésében, amelyek a regionális egyetemeket és vállalatokat kötik össze (és a KKV-k támogatására nézve további kihívást jelentenek), hogy ily módon segítsék elő a régió felzárkózását a fejlett Európához.

5.2.2 Az EGSZB amellet is érvelt, hogy a széles sávú kommunikációs hálózatokhoz való hozzáférés biztosítása, valamint a KKV-k támogatása az IKT lehetőségeinek kihasználása érdekében ugyancsak igen fontos az elmaradottabb régiókban.

5.2.3 A környezetvédelemmel kapcsolatos rendelkezések számos intézkedést sorolnak fel. Nem ártana, ha a cikk rávilágítana, hogy a lényeg abban rejlik, hogy ezek a beruházások mind hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez és a megújuló energia használatának előmozdításához.

5.2.4 A fenntartható, magasabb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatásokkal bíró idegenforgalom támogatása üdvözlendő, mivel jelentős mértékben hozzájárul a regionális gazdaságok fejlődéséhez, illetve mind a városi, mind pedig a vidéki területek számára nagy fontossággal bír. Az idegenforgalom szerepét alábecsülték a transzeurópai közlekedési kereten belül annyiban, hogy pozitívan járul hozzá a polgárok Európa-tudatának építéséhez. Ezenkívül azonban a megfelelő infrastruktúrákba, szolgáltatásokba és a kellemes környezet kialakításába fektetett beruházások is növelhetik azoknak a régióknak a vonzerejét, amelyeket jelenleg nem tekintenek turistacélpontoknak.

⁽¹⁰⁾ A Strukturális Alapok középtávú tervei (2000–2006): az „Urban” kezdeményezés kezdeti értékelése, HL C 133, 2003.6.6., 53. o., 3.3. és 4.7.1. pont.

5.2.5 A közlekedési infrastruktúra ereje a növekedés egyik kulcseleme. A régiók és a fő európai hálózatok és piacok összekötésére irányuló beruházások üdvözlendők. A jól működő, tiszta, integrált tömegközlekedési rendszerek a zsúfoltság enyhítése érdekében fontosak a kis- és nagyvárosok számára, valamint a vidéki és a városi területeken egyaránt segítenek csökkenteni a társadalmi kirekesztettséget.

5.2.6 A transzeurópai energiahálózatok fejlesztése hozzájárul az ellátás biztonságához és a tagállamok jobb integrációjához. Az energiahatékonyságban és a megújuló energiában is rejlenek lehetőségek új vállalkozások számára, amelyek ugyancsak elősegíthetik az elmaradottabb régiók növekedését és versenyképességét.

5.2.7 Az oktatási beruházások is közvetlen haszonnal járnak az innováció és versenyképesség, valamint az emberitőke-fejlesztés terén. Amint azt korábban már megjegyeztük, az elmaradottabb régiókban nagy valószínűséggel kevesebb lehetőség van élethosszig tartó és folyamatos oktatásra. A rendeletjavaslat jelenlegi szövege csak „a régiók vonzerejének növekedéséhez és az életminőség javulásához” való hozzájárulást említi. Az EGSZB felismeri, hogy összpontosításra van szükség, illetve elismeri az Európai Szociális Alap szerepét, azonban – az oktatás fontosságát tekintve – szeretné, ha ennek a cikknek a hatálya még több kérdésre terjedne ki, és ha az ERFA és az ESZA között szorosabb lenne az együttműködés⁽¹¹⁾. Az EGSZB hozzáfűzi továbbá, hogy fontos lenne támogatni a többnyelvű Unió kommunikációs problémáira kínált új megoldásokat is. A nyelvtanítás kereskedelmi kínálata ellenére a helyzet – noha némileg javult – továbbra sem kielégítő.

5.2.8 A cikk rendelkezik a regionális fejlődés és az életminőség terén fontos szerepet betöltő egészségügyi rendszer beruházásairól – ezt az EGSZB örömmel fogadja.

5.2.9 A KKV-k támogatása igen fontos. Egy jó regionális vállalkozáspolitikai befektetéseket vonzhat a strukturális hátránytól sújtott vagy gazdaságilag elmaradott régiókba. Be lehetne vetni ösztönző és egyéb jelentős gazdasági intézkedéseket a külföldi befektetők érdeklődésének felkeltésére a szükséglet szenvedő régiók iránt, az EU számára stratégiai jelentőséggel bíró ágazatok támogatására, illetve cégek és szervezetek innovatív csoportosulásainak támogatására.

5.3 A regionális versenyképesség célkitűzését támogató tevékenységek (5. cikk)

5.3.1 Az innovációval kapcsolatban az EGSZB szeretné az innovációs folyamat átfogó szemléletét javasolni: az új munkai és innovációs módszerek az ügyvitel és a „Human Relations” terén éppannyira hozzájárulhatnak a sikerhez és a vállalati versenyképességhez, mint a vadonatúj technológiák, termékek

⁽¹¹⁾ Az EGSZB erősen amellet érvelt, hogy jobb lenne az egész kohéziós politika számára egyetlen alapot létrehozni, ami megoldaná mindezeket a kérdéseket (COM (2004) 492 final – 2004/0163 (AVC), CESE 389/2005

vagy folyamatok. Továbbá az ipari kapcsolatok korszerűsítése előfeltétele lehet az új technológiák sikeres bevezetésének, így a lisszaboni célkitűzések elérésében is kulcsszerepet játszik. A rendeletnek tükröznie kellene ezeket az új tényezőket, és – elismerve az ESZA elsődleges szerepét ezeken a területeken – támogatnia kellene a legjobb innovációs (a szó tág értelmében) gyakorlatok megosztására szolgáló hálózatok kiépítését.

5.3.2 Az EGSZB örömmel fogadja a fenntartható fejlődés, az energiahatékonyság, valamint a megújuló energiaforrások támogatása – mint önmagában is kívánatos célkitűzések – melletti elköteleződést. Azonban a környezeti technológia konkrét üzleti lehetőségeket is kínál tervezőmérnökök és gyártók számára, amelyek ugyancsak hozzájárulhatnak a regionális gazdasági fejlődéshez. Az EGSZB örömmel fogadja továbbá az utalást a tiszta tömegközlekedésre, és elismeri, hogy a jól támogatott, integrált tömegközlekedési rendszerek is jelentős gazdasági hozzájárulást jelentenek: a városokban a zsúfoltságot enyhítik, a vidéki és a városi területeken egyaránt pedig a társadalmi kirekesztettséget.

5.3.3 A fő közlekedési hálózatok és az egyéb kapcsolódási pontok megerősítése a fejlődés fontos elemének tekinthető. A vidéki területek hátrányos helyzetbe kerülhetnek, mivel a piac nem képes a megfelelő mértékű infrastruktúrát biztosítani. A többi közösségi politika közötti kölcsönhatás itt jelentőséget kap, az EGSZB ezért szeretné, ha biztosítanák, hogy az ebben a tárgykörben támogatott tevékenységek szükségtelenül ne kerüljenek korlátozás alá. Az információs és kommunikációs technológiához való hozzáférésre a nagyvárosok központjain kívül is szükség van, azonban nem csupán a fizikai hozzáférés és az összeköttetés fontos, hanem a tanácsadás, az üzleti támogatás, valamint a készségfejlesztés is alapvető ahhoz, hogy a KKV-k hasznot tudjanak húzni az IKT lehetőségeiből. Az EGSZB ezenkívül úgy véli, hogy hozzáférési lehetőséget kell biztosítani minden polgár számára az IKT lehetőségeihez, hogy ne jöhessen létre digitális szakadék, amely csak erősítené a társadalmi kirekesztettséget. Ez utóbbi szempont a nagy városközpontokra is jelentős mértékben vonatkozik.

5.4 Az európai területi együttműködést támogató tevékenységek (6. cikk)

5.4.1 Az EGSZB mindig is örömmel fogadta az Európai Bizottságnak a határokon átnyúló, nemzeteket átfogó és régiók közötti együttműködés támogatására irányuló, az Interreg tapasztalataira alapuló javaslatait.⁽¹²⁾ Az Európai Bizottság javaslatai azonban más-más tevékenységeket irányoznak elő a határokon átnyúló vagy a nemzetek közötti projektek számára, és úgy tűnik, hogy a jelenlegi rendelet számos fontos, a program által támogatott tevékenységi területet kizár a régiók közötti hálózatok köréből. Ilyenek például a konvergenciát elősegítő tevékenységek, illetve konkrét tevékenységek a vidéki területeken, a természetes hátrányokkal küzdő területeken, és a legkülső régiókban.

5.4.2 Az EGSZB konkrétan támogatja azokat az intézkedéseket, amelyek javítják a határokon átnyúló együttműködést az EU-15 és az új tagállamok között az országok belső határai

mentén. Azt kellene célul kitűzni, hogy valóban olyan új, dinamikus és élettől pezsgő régiók alakulhassanak ki közös vagy közösen használt infrastruktúrákkal (ideértve az egészségügyet és az oktatást is), emberek közötti kapcsolatokkal, a nyelvi problémák leküzdésére irányuló erőfeszítésekkel, ahol az ember a kultúra legjavának élményében részesülhet. A Strukturális Alapok segítenek a jövedelem és az árak szintjén jelentkező különbségek problémáit megoldani, és támogatják a gazdasági fejlődést. Az EGSZB örömmel fogadja az új „európai szomszéd-sági politikát”⁽¹³⁾ új eszközeivel együtt, továbbá a nem uniós országokkal kialakítandó kapcsolatot, és azt szeretné, ha e politika a következő tervezési időszakra már megvalósulna, és ha ezeket a tevékenységeket az ERFA is támogathatná.

5.4.3 Az EGSZB – tudomásul véve a határokon átnyúló munkaerőpiacokra irányuló kezdeményezésekre vonatkozó rendelkezéseket – azt javasolja, hogy kifejezetten említse meg a rendeletben a csatlakozási egyezményekben vállalt, a munkaerőpiaci normákkal és a lisszaboni célkitűzésekkel kapcsolatos elkötelezettségek támogatását. Az EGSZB továbbá érvelt⁽¹⁴⁾ amellett, hogy ezeknek a programoknak azt is figyelembe kellene venniük, hogy küzdeni kell a társadalmi megkülönböztetés különböző formái ellen. Az EGSZB szeretné, ha tisztáznák ezt a kérdést, és azt szeretné mindenképpen elérni, hogy az ERFA által támogatott minden tevékenység az interregionális hálózatok körében is támogatásra jogosult legyen. Az EGSZB külön kért egy programot kifejezetten az új tagállamokkal szomszédos régiók számára – ez nem került be a rendeletbe. Az EGSZB azt szeretné, ha a rendelet támogatná az effajta tevékenységeket, és nem ártana, ha erre konkrétan utalna is.

5.4.4 A rendeletjavaslat a Határokon átnyúló együttműködés európai egyesületének (HEEE) létrehozásáról is rendelkezik. Az EGSZB már kidolgozott erről a témáról egy külön véleményt⁽¹⁵⁾, amelynek következtetéseit úgyszintén be kellene építeni a rendeletbe.

5.4.5 „A kiadások támogathatóságát – bizonyos kivételekkel, amelyek vonatkozásában különleges rendelkezéseket kell megállapítani – nemzeti szinten kell megállapítani.” Ez a jelentős kitétel pontosításra szorul. A hozzáadottérték-adó (HÉA) esetében a vissza nem igényelhető HÉA támogatható kell hogy legyen, mivel valódi költségként jelentkezik a projektekben.

5.5 Egyedi rendelkezések a területi jellemzőkről

5.5.1 Városi területek (8. cikk)

5.5.1.1 Az EGSZB külön városi programot javasolt. A 8. cikk 1. bekezdésében előírányzott tevékenységeknek az Urban közösségi kezdeményezés minden tulajdonságával rendelkezniük kellene, ezért az EGSZB külön rendelkezéseket szeretne, amelyek elősegítik a Közösség városainak együttműködését.

⁽¹²⁾ COM(2004) 628 final – 2004/0219 (COD).

⁽¹⁴⁾ HL C 302, 2004.12.7., 60. o. – Vélemény a gazdasági és szociális kohézióról szóló harmadik jelentésről (7.8. pont)

⁽¹⁵⁾ CESE 388/2005.

⁽¹³⁾ HL C 302, 2004.12.7., 60. o. – Vélemény a gazdasági és szociális kohézióról szóló harmadik jelentésről

5.5.1.2 Ugyanez a cikk rendelkezik az Európai Szociális Alapról szóló 1784/1999/EK rendelet⁽¹⁶⁾ hatálya alá tartozó tevékenységek finanszírozásáról. A rendelet ezt az eltérést a „regionális versenyképesség és foglalkoztatottság” célkitűzés alá tartozó tevékenységekre korlátozza, és az „érintett prioritás 10 %-ára”⁽¹⁷⁾. Az EGSZB azon a nézeten van – a „minden programhoz külön alap” elgondolás keretén belül –, hogy még jobban ki kellene terjeszteni a finanszírozható munkaerőpiaci és emberitőke-tevékenységek körét ezekben a programokban. Ezt az eltérést esetleg az ERFA által támogatott programok mindegyikére lehetne alkalmazni – nemcsak a városi dimenzió esetében, hanem a három tematikus prioritás keretén belül mindenütt. A 10 %-os szintet tehát a megfelelő rugalmasság végett a program egészére kellene alkalmazni.

5.6 A vidéki és a halásztól függő területek (9. cikk)

5.6.1 Az EGSZB kifejezetten hangsúlyozta, hogy gondoskodni kell arról, hogy ezek a tevékenységek ne korlátozódjanak csupán mezőgazdasági projektekre, ezért örömmel fogadja, hogy ezek valóban az infrastruktúrára, a távközlésre, az új gazdasági tevékenységekre, a városi és vidéki területek közötti kapcsolatokra, illetve az idegenforgalom fellendítésére összpontosítanak. Az imént felsoroltak között azonban szerepelnie kellene az általános érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek, az innovációnak, valamint a felsőoktatási intézményekkel való kapcsolattartásnak, mivel a vidéki sokféleség szempontjából ezeket mind jelentősnek ítélték. Az EGSZB ezenkívül örömmel fogadta az Európai Bizottság eredeti garanciáját arra nézve, hogy az új eszközöket mind „bevonják a Közös Agrárpolitikába”⁽¹⁸⁾. Ez a rendeletjavaslat megköveteli, hogy a tagállamok „egyértelmű demarkációs kritériumokat” állítsanak fel az ERFA, illetve az EVFMA és az EHA által finanszírozott intézkedések vonatkozásában, továbbá hogy az itt felsorolt alapok által finanszírozott intézkedések közötti kiegészítő jelleget és összhangot biztosítsanak. Az EGSZB – az EVFMA-ról készített, részletesebb munkájára hivatkozva – ezt helyesli.

5.7 A természeti hátrányoktól sújtott területek és a legkülső régiók (10. és 11. cikk)

5.7.1 Az EGSZB mindig is hangsúlyozta, hogy folyamatosan szolidaritást kell vállalni ezekkel a sajátos nehézségekkel küzdő

régiókkal, ezért tárt karokkal üdvözli ezeket a javaslatokat. Az EGSZB egy különálló véleményben⁽¹⁹⁾ már felmérte a tartós természeti és strukturális hátrányokkal küzdő régiók szükségleteit, és külön kommentálta az Európai Bizottságnak a harmadik kohéziós jelentésben leírt átfogó javaslatát. Az ERFA-rendelet számos, az említett véleményben megfogalmazott érvet tartalmaz, az EGSZB tehát örömmel fogadja, hogy a területi dimenzió is bekerült az ERFA általi támogatás kritériumai közé. A 10. cikk ezt a kifejezést tartalmazza: „a 3. és a 4. cikk sérelme nélkül”. Ez arra utal, hogy az ilyen régiók az ott szereplő prioritások alá eső támogatásra is jogosultak. Nem ártana konkrétan feltüntetni, hogy valóban erről van-e szó. Hasonlóképpen: a 11. cikk szerint ez a rendelkezés a 4. cikkben felsorolt tevékenységek esetében további költségek finanszírozását is lehetővé teszi. Ezt az EGSZB örömmel fogadja. Ismét csak nem ártana tisztázni, hogy ezek a régiók a többi célkitűzés keretén belül is jogosultak támogatásra.

5.8 A területi együttműködés célkitűzésére vonatkozó egyedi rendelkezések (12., ill. 14–22. cikk)

5.8.1 Az EGSZB örömmel fogadta az együttműködés elősegítésére irányuló új jogi eszköz javaslatát. Ezek a további pontok a hatékony együttműködés elősegítésére törekednek, azonban egy szempontból hiányosak: nem rendelkeznek kifejezetten a szociális partnerek és a polgárok egyedi és/vagy általános érdekeit képviselő más szervezetek részvételéről az ellenőrzési egyezményekben. Tisztázásra szorul még az ERFA (18.cikk) és az új Határokon átnyúló együttműködés európai egyesülete (HEEE) közötti viszony, különösen ami a HEEE-t irányító hatóság jogköreinek a tagállamok általi átruházását illeti.

5.8.2 Ezeket a kérdéseket az EGSZB részletesen megvizsgálta, és konkrét következtetéseket fogalmazott meg a Határokon átnyúló együttműködés európai egyesületének (HEEE) létrehozása tárgyában⁽²⁰⁾.

5.9 Záró rendelkezések (22–26. cikk)

5.9.1 Megerősítik a jelenleg hatályos 1783/99/EK rendelet alapján jóváhagyott intézkedéseket, és formálisan rögzítik a rendelet hatályba lépésének és felülvizsgálatának javasolt idejét.

Brüsszel, 2005. április 6.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁶⁾ COM(2004) 493 final – 2004/0165 (COD)

⁽¹⁷⁾ 8.2. cikk

⁽¹⁸⁾ HL C 302, 2004.12.7., 60. o. – Vélemény a gazdasági és szociális kohézióról szóló harmadik jelentésről (7.10. pont)

⁽¹⁹⁾ Hogyan érhető el a tartós természeti és szerkezeti hátrányokkal küzdő régiók jobb integrációja? EGSZB-velemény, CESE 140/2005

⁽²⁰⁾ CESE 388/2005.